

6. ALȚI TERMENI

Adăugăm un număr de termeni întâlniți în documentele externe și pe care-i socotim de origine polonă; nu i-am încadrat în categoriile de mai sus, fie pentru că sînt termeni generali, fie pentru că — după sens — și-ar putea găsi tot atît de bine locul în două sau chiar trei categorii. Unii din acești termeni se găsesc și în alte limbi slave: veche slavă, cehă, ucraineană, rusă. Aspectul lor morfologic, prezența lor în formule și fraze cu topică polonă, referitor la realități polone, în acte al căror adresant sînt regii sau nobilii poloni justifică însă calificarea lor drept polonisme. Cei mai mulți din acești termeni, din punct de vedere fonetic și semantic, nu lasă totuși niciun dubiu asupra originii lor polone; dealtfel, unii apar și în acte ale cancelariei polone în slavonă. Faptul este valabil și pentru celelalte categorii gramaticale: adjective, verbe, adverbe, prepoziții, conjuncții, în cadrul cărora, dat fiind economia lucrării, ne limităm deocamdată la semnalarea termenilor, fără a da totdeauna atestările găsite și fără a face o expunere etimologico-semantică mai profundă ca pînă în prezent.

Единоцтво, pol. *jednostwo*, *jednoctwo* 'unire' (1445);

Едность, pol. *jedność*, 'unire' (1449);

Жыкотъ, pol. *żywot*, 'viață' (1442);

Зкѣрѣта, pol. *zwierzęta* 'animale' (1462);

Малженство, pol. *malżeństwo*, 'căsătorie' (1506);

Малмазны, pol. *malwazja*, *malmazja* 'malvazie, vin de Malvasia, localitate în Moreea' (1449): и по дѣкъ бочки малмазны (C II 742). Este actul omagial și de danie al lui Dietrich Buceațki, în care малмазны apare alături de alte daruri ca рѣкы pol. *ręby* ('rubă, pînă'), кѣфтеръ, pol. *koftyr*, *kofter* ('cufterie, stofă scumpă, turcească'), камѣа pol. *kamcha* ('camhă, taftă'). Toți aceștia sînt termeni de origine asiatică, intrați în polonă prin filieră slav-răsăriteană¹.

Мѣстце, мѣсце, pol. *miejsce*, *miestce*, *miesce*, 'loc' (1434, 1462).

Мѣсто, pol. *miasto*, 'oraș, cetate' (1436).

Моц, моцъ, мѡц, pol. *moc*, 'putere' (1436, 1462, 1499 ș.a.).

Немоцъ, немоцъ, pol. *niemoc*, 'neputință' (1445, 1499).

Обѣтница, pol. *obietnica*, 'făgăduială' (1436).

Освѣщенность (его освѣщенности), pol. *oświecony* 'luminat' (Luminăția Sa, 1462).

Помоцъ, помоцъ, pol. *pomoc*, 'ajutor,' (1439, 1457).

Потребизна, потрѣкнзна, pol. *potrzebizna*, 'trebuință' (f. frecvent în expresia комуѣа того кѣдетъ потребизна 'cui îi va fi de trebuință', v. SW IV, 818); потребизность pol. *potrzebizność*, numai la 1439 (C II 714).

Плонина, pol. *plonina*, 'munte': и дѣдичъ оу сѣи земаѣа колошъской от плонинъаже до брегѣа моря 1395 (C II 607)².

Прыгода, pol. *przygoda*, 'întîmplare, neplăcere' (1499).

¹ I. Bogdan (*Doc. Ștefan cel mare*, II, p. 278, în notă), vorbind despre грѣцкы кѣас, prezent ca marfă în privilegiile comerciale, îl identifică cu малмазны (v. și I. BOGDAN, *Contribuții la istoria Moldovei între anii 1488—1458*, p. 642). La Vasmer: *грецкое вино, Griechenwein* (REW. I 307); era un vin originar din orașul grecesc Malvasia (Moreea), de culoare roșie-aprinsă, ca purpura. În rom. culor, «marmaziu» roșu aprins' (în folclor mai ales, precum alburiu, albăstriu).

² Întreaga expresie e un polonism: *ot ploniny aże do brzegu morza!*